Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto asiassa E 23/2022 vp: Ehdotus neuvoston, parlamentin ja komission julistukseksi koskien digitaalisia oikeuksia ja periaatteita

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ministeriön nimeämänä asiantuntijana lausun asiassa seuraavan.

Liikenne- ja viestintäministeriötä on kuultu E-selvityksen valmistelussa. Ministeriö yhtyy valtioneuvoston kannassa esitettyihin seikkoihin.

Julistuksen periaatteet

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä julistuksen tavoitetta täsmentää EU:n arvojen ja perusoikeuksien soveltamista verkkoympäristössä. Ministeriö tukee Suomen kannan mukaisesti laajasti julistuksen periaatteita ja voi suurelta osin kannattaa julistuksen sitoumuksia. Kyseessä on poliittinen julistus eikä se näin ollen ole oikeudellisesti sellaisenaan sitova.

Julistuksen tavoitteena on edistää eurooppalaista tapaa toteuttaa digitaalinen siirtymä ihmislähtöisesti. Julistus perustuu eurooppalaisiin arvoihin. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että Suomi on jo vuosia aktiivisesti edistänyt ihmiskeskeistä digitalisaatiota ja datataloutta ja vaikuttanut lukuisilla foorumeilla eri hallinnonalojen toimesta. Ministeriön näkemyksen mukaan julistuksen periaatteet ja sitoumukset ovat hyvin linjassa Suomen kantoihin EU:n digi- ja data-aloitteissa. Kannat nojaavat Suomen yleisiin EU-politiikan tavoitteisiin ja linjauksiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin, että Suomella on ollut keskeinen rooli EU:n datatalouspolitiikan edistämisessä. Suomen EU-puheenjohtajakaudella yhdessä EU-jäsenmaiden, yritysten, viranomaisten, tutkimuslaitosten ja etujärjestöjen edustajien kanssa laaditut datatalouden periaatteet[1] ovat luoneet pohjaa EU:n ihmiskeskeisen digitalisaation arvopohjalle ja tavoitteistolle laajemminkin. Ihmiskeskeiseen, menestyvään ja tasapainoiseen datatalouteen ohjaavat periaatteet liittyvät datan saatavuuteen, datan jakamiseen, yksilöiden toimintakykyyn, innovointiin sekä luottamukseen ja oppimiseen.

[1] Datatalouden periaatteet. <https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/2d0f4123-e651-4874-960d-5cc3fac319b6/1f6b3855-fc1d-4ea6-8636-0b8d4a1d6519/RAPORTTI_20191123084411.pdf>

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Polku digitaaliselle vuosikymmenelle -ohjelmaehdotus

Komissio on uudelleen priorisoinut ja aikatauluttanut digipolitiikan agendaansa. Tämän johdosta Euroopan komissio on julkaissut tiedonannon niin kutsutusta digitaalisesta kompassista, joka asettaa konkreettisia digitalisaatiotavoitteita Euroopan unionille vuoteen 2030 tavoitteena tehdä kuluvasta vuosikymmenestä Euroopan "digitaalinen vuosikymmen". Jäsenmaiden sitoutumisen vahvistamiseksi komissio antoi tiedonannon pohjalta syksyllä 2021 ehdotuksen ”Polku digitaaliselle vuosikymmenelle”-ohjelman perustamisesta. Tarkoituksena on luoda hallintokehys, jolla varmistetaan, että EU saavuttaa vuoden 2030 tavoitteensa. Ohjelman tavoitteena on edistää ihmiskeskeistä, osallistavaa ja turvallista toimintaympäristöä, jossa digitaaliset teknologiat ja palvelut noudattavat EU:n periaatteita ja arvoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä Suomen kannassa esille nostettua huomiota siitä, että julistuksen keskeiset teemat on otettava mukaan läpileikkaavasti EU:n ”Polku digitaalisenne vuosikymmenelle” –ohjelman toteutukseen. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa, että komissio seuraisi julistuksen periaatteiden toteutumista osana toimintaohjelmaa annettavaa digitaalisen vuosikymmenen vuosikertomusta.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomioi, että EU-ohjelma velvoittaa jäsenvaltioita tekemään omat kansalliset etenemissuunnitelmat. Näin ollen julistuksen periaatteet tulisi huomioida läpileikkaavasti myös näissä. Suomi on linjannut oman kansallisen digikompassin laatimisesta. Digikompassissa arvot ja periaatteet ohjaavat Suomessa sitä, millaista digitaalista yhteiskuntaa tavoittelemme ja millaisin säännöin ja periaattein hyödynnämme digitalisaation ja datatalouden mahdollisuuksia ja kehitämme toimintaympäristöä. Suomen digikompassin arvot ja periaatteet perustuvat eurooppalaiseen arvopohjaan.

Lopuksi

Liikenne- ja viestintäministeriö nostaa esiin, että julistuksen mukaisesti siinä mainittujen arvojen tulisi toimia lähtökohtana asiaankuuluville toimijoille uusien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa sekä ohjattava poliittisia päättäjiä. Koska julistus on luonteeltaan vain toteava, liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että jatkossa EU:n ja sen jäsenvaltioiden on tärkeää sitoutua ottamaan julistuksen periaatteet lähtökohdaksi, kun konkreettisia aloitteita tehdään. Lähivuosina tehtävät politiikka- ja sääntelyratkaisut tulevat käytännössä määrittämään suuntaa vuosiksi eteenpäin ja luovat pohjaa niin Suomen kuin Euroopan menestykselle digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä onnistumisessa ja kansainvälisessä kilpailukyvyssä pärjäämisessä.

Merita Erkkilä
suunnittelija
tietoliiketoimintayksikkö, liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi